

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

23 май 2014 г., Вариант 1

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Когато долавяме аромата на ягоди чрез обонянието си, се осъществява процес на:

- А) усещане
- Б) емпатия
- В) въображение
- Г) умозаключение

2. Инженерната психология и психологията на спорта са дялове в психологията, които попадат под общото название:

- А) основни
- Б) второстепенни
- В) приложни
- Г) фундаментални

3. Каква е представата за човека в бихейвиоризма?

- А) невротичен и зависим от инстинктите си
- Б) свободен и способен на развитие и промяна
- В) предопределен от травматични събития в миналото
- Г) действащ под влияние на външни стимули от средата

4. Кое от изброените понятия е основополагащо за психоанализата на Зигмунд Фройд?

- А) несъзнателно
- Б) непорочно
- В) неморално
- Г) неистинно

5. Нагласата на човек постоянно да се съгласява с мнението на мнозинството е:

- А) конфронтация
- Б) научена безпомощност
- В) конформизъм
- Г) некомпетентност

6. Процес на паметта, който ограничава актуализацията на съдържанието, се нарича:

- А) дългосрочна памет
- Б) забравяне
- В) възпроизвеждане
- Г) съхранение

7. Кой основен логически закон нарушаваме, ако твърдим, че числото 3 (три) е просто число и едновременно с това има повече от два делителя?

- А) законът за достатъчното основание
- Б) законът за двойното отрицание
- В) законът за изключеното трето
- Г) законът за непротиворечието

8. В коя от изброените двойки понятия са в отношение на подчиненост?

- А) квадрат и геометрична фигура
- Б) химикалка и молив
- В) море и река
- Г) топло и студено

9. Какво е отношението между обемите на понятията „кораб” и „латноход”?

- А) подпротивно
- Б) родово-видово
- В) противоположно
- Г) причинно-следствено

10. Кога ще бъде истинно съждението „Иван говори немски и английски език.”?

- А) Ако Иван говори немски и португалски език.
- Б) Ако Иван говори английски и немски език.
- В) Ако Иван говори немски или английски език.
- Г) Ако Иван говори испански и португалски език.

11. Ако съждението „Всички ученици преписват.” е истинно, то съждението „Някои ученици не преписват.” е:

- А) истинно
- Б) неистинно
- В) неопределено
- Г) както истинно, така и неистинно

12. Логиката НЕ се свързва с:

- А) обосноваността
- Б) рационалността
- В) емоционалността
- Г) аргументираността

13. Хедонизмът е:

- А) стратегия за оптимизиране на плащането на данъци
- Б) светоглед, в чиято сърцевина е стремежът към удоволствие
- В) позиция, в която човек отстоява своята правда на всяка цена
- Г) философска школа, която се занимава с логически анализ на езика

14. Какво общо има Сизиф с екзистенциализма?

- А) основен представител на екзистенциализма
- Б) символ, използван от Албер Камю
- В) основен противник на екзистенциализма
- Г) автор на известната книга „По склона“

15. Кое от следните понятия НЕ е етическо?

- А) сукцесия
- Б) добродетел
- В) зло
- Г) евдемонизъм

16. Довършете известния цитат на Русо: „Човек се ражда свободен, но навсякъде...“:

- А) „...е заобиколен с врагове.“
- Б) „...е в окови.“
- В) „...е заобиколен със злокобна природа.“
- Г) „...е сам.“

17. Кое бихте определили като „вътрешен морален закон“ на човека?

- А) съвестта
- Б) човеколюбието
- В) искреността
- Г) благородството

18. За Аристотел достойното поведение би било:

- А) проява на гъвкавост при вземането на решения
- Б) придържане към мнението на останалите
- В) непоколебимо отстояване на едни и същи принципи
- Г) средина между себеунижението и главозамайването

19. В Република България президентът НЯМА право да:

- А) упражнява контрол върху законодателната дейност на Народното събрание
- Б) упражнява право на помилване
- В) бъде главнокомандващ на въоръжените сили
- Г) уволнява главния прокурор

20. Действащата конституция в Република България е приета през:

- А) 1876 г.
- Б) 1977 г.
- В) 1991 г.
- Г) 2005 г.

21. По правило договорите се сключват:

- А) по взаимно съгласие
- Б) чрез едностранна принуда
- В) въз основа на наследствено задължение
- Г) чрез посредничество на изпълнителната власт

22. Политическият плурализъм утвърждава, че:

- А) нито една партия няма право да бъде в опозиция
- Б) нито една партия няма право на повече от 50% народни представители
- В) нито една партия не може да се обявява за държавна
- Г) нито една партия не може да се обявява за патриотична

23. Коя е областта на международното наказателно право?

- А) правата на имигрантите
- Б) международните престъпления
- В) международните търговски отношения
- Г) международните актове за правата на децата

24. Министър-председателят на Република България се избира:

- А) пряко от народа
- Б) от Народното събрание
- В) от управляващата партия
- Г) от Президента

25. Индукцията е:

- А) метод
- Б) съзнание
- В) битие
- Г) морална нагласа

26. Кой въпрос е онтологически?

- А) Какво мога да знам?
- Б) Какво съществува?
- В) Как да живеем в общество?
- Г) Как да постигнем щастие?

27. Кое от посочените понятия е алтернатива на монизма?

- А) евдемонизъм
- Б) плурализъм
- В) идеализъм
- Г) детерминизъм

28. В гносеологията понятието „чиста дъска“ означава, че човек:

- А) се ражда без грехове
- Б) няма вродени идеи
- В) няма парични дългове
- Г) не се влияе от другите

29. Екзистенциализмът е:

- А) учение за физическите основания на човешката свобода
- Б) сциентологична школа, която последователно защитава индетерминизма
- В) клон от философия на науката, който отхвърля свободната воля
- Г) учение за неповторимостта на човешкото съществуване и неговата свобода

30. Коя от следните характеристики НЕ е коректно описание на философията в Новото време?

- А) Схоластиката е най-същественото философско движение
- Б) Рационализмът е една от водещите школи
- В) Емпиризмът доминира в науката
- Г) Философите публикуват произведения на национални езици

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. Кои са двете морални категории в следното твърдение?

„Уважението, което изпитвам към другите..., е следователно приемане на достойнството у другия човек...”

Имануел Кант

32. Три от понятията са излишни. Разпределете останалите понятия в две противоположни двойки: рационализъм, дърво, следствие, съзнание, емпиризм, скорост, причина.

Запишете двете двойки понятия в свитъка за свободни отговори.

33. Изберете точно четири понятия/твърдения, които са свързани същностно с емпиризма: хедонизъм, опит, „Страх ме е“, възприятие, корабоплаване, индукция, сетивност, „Мисля, следователно съществувам“, катарзис.

Запишете ги в свитъка за свободни отговори.

34. Прочетете внимателно твърдението: „Постъпвай само според онази максима, чрез която ти можеш едновременно да искаш тя да стане всеобщ закон.“ В свитъка за свободни отговори сложете „да“ или „не“ срещу номерата на следните твърдения:

1. Това е форма на егоизъм.
2. За да стане „всеобщ закон“, максимата трябва да бъде гласувана от всички.
3. Този всеобщ закон е формулировка на категоричен императив.

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

„Всичко, което досега съм приемал като истинно и сигурно, съм научил от сетивата или посредством тях. Понякога обаче изпитвах чувството, че тези сетива ме мамят, а благоразумно е никога да не се доверяваме изцяло на онези, които веднъж са ни измамили.

Но дори и да допуснем, че понякога сетивата ни мамят относно неща, които са трудни за възприемане и са твърде отдалечени, може би се срещат все пак много други, в които не можем разумно да се съмняваме, макар че ги познаваме посредством тях, като например това, че съм тук, седнал край огъня, облечен в халат, с този къс

хартия в ръце и други неща от този род. А как бих могъл да отрека, че тези ръце и това тяло са мои, освен ако не заприличам на онези безумци, чийто мозък е тъй объркан и помрачен от черните изпарения на жлъчката, че те непрестанно уверяват, че са царе, докато в действителност са крайно бедни, че са облечени в златни и пурпурни одежди, когато са съвършено голи, или си въобразяват, че са стомни или че имат тяло от стъкло? Но какво чудно има тук? Те са луди и аз бих изглеждал не по-малко странен от тях, ако започна да следвам техният пример.

Все пак тук трябва да взема предвид, че аз съм човек и следователно имам навик да спя и в сънищата си да си представям същите и даже още по-малко вероятни неща от ония, които тия безумци си представят в будно състояние.

[...]

И спирайки се на този мисъл, виждам ясно, че няма никакви признаци, нито сигурни следи, въз основа на които да мога ясно да разгранича будното състояние от съня, че съм съвсем изумен и учудването ми е такова, че почти е в състояние да ме убеди, че сънувам.”

Рене Декарт, Размишления върху първата философия (I размишление)

35. Защо авторът е изумен и учуден?

36. Посочете двете причини, които изтъква Декарт, поради които сетивата могат да ни мамат.

37. С какво е сравнена лудостта в посочения откъс? Какво е общото между лудостта и това, с което тя е сравнена?

38. В текста могат да се различат три момента – обсъждане на *сетивата*, обсъждане на *непосредствената сетивност* и обсъждане на *съня*. Напишете по едно изречение защо всеки от тези моменти е проблематичен по отношение на познанието?

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Нито отделният човек, нито държавата могат да извършат добро дело без добродетел и разум.“

Аристотел

2. „Да преценим дали си струва, или не да бъде живян животът, означава да отговорим на основния въпрос на философията“

Албер Камю

3. „Човек е свободен в отговора на въпросите, които животът му задава.“

Виктор Франкъл